CZERWIEC - LIPIEC 1939

SZACHY

ROK I

Nr. 4-5

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem CENA 1.40 Zł
Nr. 4-5 CZERWIEC - LIPIEC 1939 Rok I

SZACHY

MIESIĘCZNIK

ADRES DLA KORESPONDENCJI: WARSZAWA 4, SPRZECZNA 6—43. KONTO P. K. O. Nr 20.903

Prenumerata: Rocznie 7 zł. półrocznie 4 zł. Za granicą rocznie 10 zł.

Wydawca. TADEUSZ CZARNECKI Redaktor: JAN KOBYLIŃSKI

*
* *

Zarząd P. Z. Sz. postanowił ostatecznie wziąć udział w Olimpiadzie argentyńskiej i ustalił skład naszej drużyny jak następuje: dr. Tartakower, Najdorf, P. Frydman, Regedziński i Sulik.

Start naszej reprezentacji — której skład wywołał z różnych stron wiele zastrzeżeń — jest jednak w dalszym ciągu niepewny, ze względów natury finansowej.

Musimy zresztą stwierdzić, że drużyna Polski staje w tym roku do rozgrywek bez formy i należytego przygotowania. W tych warunkach trudno liczyć na sukcesy.

Zdecydowanym faworytem Olimpiady jest ekipa U. S. A. w składzie: Rzeszewski, Fine, Marshall, Kashdan i Horowitz. Do najsilniejszych należy poza tym Jugosławia (Vidmar, Kostić, Pirc, Trifunović, Tomović), Szwecja ze Stahlbergiem, Stolzem, Lundinem i Danielsonem, których pamiętamy doskonale z Warszawy, Niemcy (Boguliubow, Eliskases, Richter, Rellstab), Holandia (dr Euwe, Landau i Spielman ta trójka dla nikogo nie będzie łatwą do zgryzienia). Atut „własnych śmieci" podwaja szanse i tak groźnej drużyny gospodarzy; na Olimpiadzie w Sztokholmie dzieliliśmy z Argentyną 3 i 4 miejsce.

Wielką niewiadomą są państwa południowo-amerykańskie. W obecnej Olimpiadzie ma brać udział około 40 państw.

Prosimy o uregulowanie zaległej prenumeraty!

Jakie miejsce zajmie Polska? Wyniki rozgrywek szachowych zawsze jest bardzo trudno przewidzieć. Upór i wola zwycięstwa działają czasem cuda, według jednak „papierowych“ szans, drużyna nasza nie znajdzie się prawdopodobnie w pierwszej piątce.

W tych niezbyt wesołych przewidywaniach nie jesteśmy odosobnieni.

* * *

„Gazeta Polska“ z dnia 9 lipca r.b. zamieszcza ciekawą tabelę ilustrującą dotychczasowe wyniki olimpiad szachowych. Część tej tabeli — dla pierwszych dziesięciu państw — podajemy poniżej:

Kraj \ Olimpiada	Londyn 1927	Haga 1928	Hamburg 1930	Praga 1931	Folkestone 1933	Warszawa 1935	Monachium 1936	Sztokholm 1937	Suma pkt.	Startów	Wynik
U. S. A. . . .	—	2	6	1	1	1	—	1	12	6	2.00
Polska	—	3	1	2	3—5	3	2	3—4	18½	7	2.64
Węgry	1	1	2	10	3—5	4	1	2	25	8	3.01
Czechosłowacja	5	5—7	5	3	2	5	5	5	36	8	4.50
Niemcy	6—7	9—10	3	5—7	—	—	3	—	28	5	5.60
Austria	6—7	4	4	8	6	7	7	—	42½	7	6.07
Jugosławia . .	9	—	—	4	—	6	4	9	32	5	6.40
Szwecja . . .	11	11-13	9	5—7	3—5	2	8	10	62	8	7.75
Argentyna . .	12	8	—	—	—	8	—	3—4	31½	4	7,88
Holandia . . .	4	9—10	7	11	—	—	13	6	50½	6	8.41

Omawiając szanse naszej drużyny w tegorocznych rozgrywkach, „Gazeta Polska“ pisze m. in.:

„...Drużyna złożona w tempie amerykańskim będzie więc miała w Buenos-Aires niewątpliwie ciężki orzech do zgryzienia. Czy powtórzy ona dotychczasowe polskie sukcesy?

Życzymy jej, oczywiście, wszelkiej pomyślności, lecz nie mamy złudzeń, że wynik jej tym razem będzie słabszy, niż kiedykolwiek. Jest to przypuszczenie uzasadnione, choć chcielibyśmy się okazać złymi prorokami“.

„Jeśli idzie o szanse drużyny naszej, to pomijając kwestię, kto ostatecznie weźmie udział w grach olimpijskich, obiektywnie twierdzić można, że Stany Zjednoczone, Węgry, Niemcy, Argentyna i Szwecja mogą wystawić drużyny przypuszczalnie silniejsze od naszej“.

* * *

O ile drużynowe mistrzostwa świata są ujęte w ramy organizacyjne, a nad przebiegiem i wynikami czuwa FIDE, o tyle sprawa mistrzostw

indywidualnych nie jest ujęta w żadne przepisy, mecze o mistrzostwo nie odbywają się w określonych terminach, a wybór „challengera“, miejsca i... warunków rozgrywki należy wyłącznie od samego mistrza świata.

Że taki stan nie jest ani normalny, ani korzystny dla szachów, zgadzają się wszyscy. Po Olimpiadzie sztokholmskiej sprawy te próbowało rozstrzygnąć FIDE. Postanowiono, że Alechin musi rozegrać mecz o mistrzostwo świata w terminie, podanym przez FIDE, i z kandydatem, którego ono wskaże.

Niestety, autorytet FIDE ucierpiał mocno właśnie wskutek niefortunnego wyboru kandydata. Desygnowany przezeń Flohr poniósł sromotną klęskę w słynnym turnieju AVRO, przychodząc ostatni z elity mistrzów. A narzucić swą wolę — w tak ważnej sprawie — może tylko bardzo autorytatywna instytucja, to też inicjatywa FIDE — narazie oczywiście — nie dała rezultatów.

Pomimo jednak tak niepomyślnej próby, jesteśmy zdania, że FIDE powinno zająć się tą sprawą. Pomimo całej naszej sympatii i uznania dla talentu Alechina, uważamy, że on sam nie może decydować o tem, kto może być mistrzem świata.

Podobno Alechin odrzucił propozycję holenderskiego AVRO rozegrania meczu z Keresem. Ostatnio znów Rzeszewski korzystając z pobytu Alechina w Ameryce Południowej, stara się o rozegranie z nim meczu. Gdyby do tego meczu doszło, oczywista krzywda stałaby się Keresowi, który tytułu mistrza świata jest obecnie — z młodych — najgodniejszy.

* * *

Pomorze i Śląsk. Dwa wyrazy, które bacznemu obserwatorowi życia szachowego w Polsce pozwalają teraz z otuchą spoglądać w przyszłość naszych szachów. Dwa okręgi, w których szachy krzewią się coraz bujniej, w których rozgrywki szachowe wyszły bezpowrotnie poza ramy spotkań w kawiarniach: ich kalendarze gęsto są poznaczone datami mistrzostw lokalnych, okręgowych, spotkań międzymiastowych. Nienotowany dotąd u nas masowy mecz Katowice — Chorzów na 62 (!) szachownicach, mistrzostwa Okręgu Śląskiego przy udziale 12 drużyn, mecz Kraków—Śląsk, turniej indywidualny o mistrzostwo Pomorza, mecz Wielkopolska—Pomorze, turnieje o mistrzostwo Bydgoszczy, PPW, Inowrocławia, Świecia, Torunia i Włocławka — to najbardziej doniosłe fakty na terenie tych okręgów. Jeśli zważymy, że miały one miejsce w przeciągu paru zaledwie miesięcy, musimy dojść do przekonania, że gra szachowa jest u nas bardzo popularna; że na czele wszystkich organizacji pomorskich i śląskich stoją ludzie którym rozwój życia szachowego naprawdę leży na sercu. Jednostka nic zdziała tu nic, albo bardzo mało.

W ślad za tymi przodującymi Okręgami, idzie Warszawa, mogąca się wykazać indywidualnymi i drużynowymi mistrzostwami WOZSz., oraz mistrzostwami szkół średnich. W przeciwieństwie do poprzednich, WOZSz. grupuje kluby wyłącznie warszawskie lub z bliskich okolic stolicy. Powoduje to z konieczności zmniejszenie czynnika ambicji współzawodnictwa drużynowego, czynnika — wydaje się nam — całkowicie niedocenianego, a posiadającego olbrzymie wprost znaczenie dla rozwoju organizacji. Swój niebywały rozrost i znaczenie sport dzisiejszy zawdzięcza przecież nie tyle szczytnym hasłom tężyzny i zdrowia, ile wątłej taśmie papierowej, kuszącej na finiszu.

Podobną sytuację mamy i w innych okręgach. Brak klubów w terenie, po za „stolicą“ okręgu, stale te same drużyny o znanych, dających się najczęściej z góry przewidzieć możliwościach „punktowych“ — to jednak z przyczyn niedomagań organizacyjnych.

Czyżby tylko na Śląsku i Pomorzu ludzie chcieli grać w szachy, lub też czy tylko tam mogło się znaleźć tylu miłośników tej gry, a jednocześnie dobrych organizatorów?

Komunikat Warszawskiego Okręgu Związku Szachowego

W dniu 28 czerwca r. b. odbyło się walne zgromadzenie delegatów Warsz. Okręgu Związku Szachowego. Ustępujący Zarząd złożył sprawozdanie z działalności, poczym na wniosek Komisji Rewizyjnej uchwalono absolutorium temuż Zarządowi. Wybrano dotychczasowy Zarząd uzupełniając go tylko 4-ma osobami na miejsce członków Zarządu, którzy ustąpili. Nowy Zarząd ukonstytuował się w sposób następujący:

Prezes: Stanisław Siarkiewicz, Wiceprezesi: Władysław Deperasiński i Wacław Toporow, sekretarz: Andrzejewski, skarbnik: Janina Pawłowska, kierownik techniczny: Tadeusz Suchoński, członkowie Zarządu i zastępcy: Gadaliński, Grzegorek, Jarecki, Makowski, Trockenheim, Wolfgram K.

TURNIEJ SZACHOWY O MISTRZOSTWO W. O. Z. SZ. NA ROK 1939.

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	pkt.	Miejsce
1. Frejman	Nagrodzeni		0	1	1	1	½	1	1	1	1	0	1	1	9½	I
2. Danneman		1		½	½	1	½	1	1	1	0	½	1	1	9	II-III
3. Żak		0	½		½	½	1	1	1	½	1	1	1	1	9	
4. Margolin		0	½	½		½	1	1	½	½	1	1	1	1	8½	IV
5. Damański		0	0	½	½		1	1	1	0	½	1	1	1	7½	V
6. Frejdberg		½	½	0	0	0		1	½	½	1	½	1	1	6½	VI
7. Dziewałtowski		0	0	0	0	0	0		1	1	1	1	1	1	6	VII-VIII
8. Gawlikowski		0	0	0	½	0	½	0		1	1	1	1	1	6	
9. Rabiński		0	0	½	½	1	½	0	0		0	1	1	1	5½	IX
10. Potempski		0	1	0	0	½	0	0	0	1		1	0	1	4½	X
11. Trokenheim III		1	½	0	0	0	½	0	0	0	0		1	½	3½	XI
12. Górnicki		0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0		1	2	XII
13. Balik		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	½	0		½	XIII

Do piątej rundy bezapelacyjnie prowadził Dziewałtowski, wygrywając wszystkie partie. Po 6 rundach na pierwsze miejsce wysunął się równo i dobrze grający Dannemann, za nim szła grupa faworytów turnieju: Margolin, Żak i Frejman.

Ten ostatni, mimo przegrania pod rząd dwu partii: w IV rundzie z Dannemanem i w V z Trockenheimem, zdołał zawziętą i twardą grą uzyskać przed ostatnią rundą drugie miejsce.

Przed tą rundą Danneman miał 9 pkt., a Freiman $8^1/_2$. Sytuacja dla leadera była korzystna, gdyż tracił pierwsze miejsce tylko w tym wypadku, gdyby przegrał, a jednocześnie wygrał jego konkurent — Frejman. Tak się jednak stało. Grając z Potempskim w wygranej pozycji (przewaga figury) wskutek przeoczenia stracił dwie figury i partię przegrał. Frejman zaś, w remisowej partii, zmęczył swego przeciwnika nieustępliwą grą (do godziny 2 w nocy), uzyskując wygraną i tytuł mistrza WOZ Sz.

Frejman jest graczem odpornym psychicznie; niepowodzenia nie załamują go, gra równo. Styl gry pozycyjny.

Danneman grał w tym turnieju bardzo dobrze; niedopatrzenie w ostatniej partii pozbawiło go tytułu.

Żak jest dobrym taktykiem. Gdyby nie słaby wzrok i nerwy, osiągnąłby napewno lepsze rezultaty.

Margolin — weteran warszawskiej I kategorii, w tym turnieju grał poniżej swoich możliwości.

Napewno wyższe miejsce uzyskałby Damański, gdyby nie słaby początek.

Frejdberg jest graczem ostrożnym, ale zbyt mało znającym teorii.

Dziewałtowski, Rubiński, Gawlikowski — to młodzi gracze o dużych zdolnościach. Spodziewamy się od nich stałych postępów.

Potempski i Górnicki grali stanowczo słabiej, niż zwykle. Wreszcie Balik — najsłabszy w tym towarzystwie — dużo musi jeszcze nad sobą pracować.

* * *

Turniej o indywidualne mistrzostwo Warszawy będzie w tym roku rozegrany w dwu etapach. W pierwszym uczestnicy (w liczbie 40—50) grać będą w grupach; w drugim — zwycięscy grupowi oraz wyznaczeni przez PZSz. mistrzowie, uwolnieni od rozgrywek grupowych: Najdorf, P. Frydman, Kremer, Pogoriely, Jagielski, Piltz, Łowcki, Kleczyński. Składy grup zostaną ostatecznie ustalone przez warszawskie organizacje szachowe.

Turnieju o tak wielkiej liczbie uczestników nie było dotąd w Warszawie. Myślą przewodnią organizatorów turnieju i projektodawcy — mistrza Przepiórki — było udostępnienie go jak największej liczbie młodych graczy przy jednoczesnym nieprzewlekaniu rozgrywek.

* * *

Mecz o mistrzostwo Warszawy pań między R. Gerlecką a R. Hermanową mimo przedłużenia nie dał rezultatu. Wobec tego komisja techniczna W. O. Z. Sz. uznała, że p. Gerlecka obroniła tytuł, zdobyty w r. ub. Wicemistrzynią została p. Hermanowa.

PARTIE

Z TURNIEJU W KEMERI.

Partia Nr. 33.

Obrona francuska — system dr. Laskera.

Bogoliubow **Petrow**

1) e2—e4, e7—e6; 2) d2—d4, d7—d5; 3) Sb1—c3, d5:e4; 4) Sc3:e4, Sb8—d7; 5) Sg1—f3, Gf8—e7; 6) Gf1—d3, Sg8—f6; Se4:f6†, Ge7:f6; 8) 0—0, c7—c5; 9) c2—c3, c5:d4; 10) c3:d4, 0—0; 11) Hd1—e2, Hd8—a5; 12) Gc1—f4, Ha5—h5; 13) Wa1—c1, Sd7—b6; 14) Gf4—e5, Gf6:e5; 15) d4:e5, Sb6—d5; 16) Gd3—c4, Gc8—d7; 17) Gc4:d5, e6:d5; 18) He2—e3, Wf8—e8; 19) Wf1—e1, Gd7—g4; 20) Sf3—d4, Wa8—c8; 21) h2—h3, Gg4—d7; 22) Wc1:c8, We8:c8; 23) He3—b3, Hh5—g6; 24) Hb3:d5, Gd7:h3; 25) Hd5:b7, Wc8—d8; 26) Sd4—e2, Gh3—g4; 27) Se2—g3, h7—h5; 28) Hb7:a7, h5—h4; 29) Ha7—e7, Wd8—d2; 30) He7:h4, Wd2:b2; 31) Hh4—d8†, Kg8—h7; 32) a2—a4, Wb2—a2; 33) a4—a5, Hg6—c2; 34) Hd8—d4, Gg4—e6; 35) We1—a1, Wa2:a1†; 36) Hd4:a1, Ge6—c8; 37) a5—a6, Hc2—c6; 38) a6—a7, Gc8—b7; 39) f2—f3, Hc6—b6†; 40) Kg1—f1, Gb7—a6†; 41) Sg3—e2, Hb6:a7; 42) Kf1—e1, Ha7—b6; 43) Ha1—d4, Hb6—b1†; 44) Ke1—f2, Hb1—c2; 45) Hd—e4†, Hc2:e4; 46) f3:e4, Kh7—h6; 47) Se2—d4. Remis.

Partia Nr. 34.

Holenderska.

Szabo. **Dr. Hasenfuss.**

1) c2—c4, f7—f5; 2) g2—g3, Sg8—f6; 3) Sg1—f3, g7—g6; 4) d2—d4, Gf8—g7; 5) Gf1—g2, 0—0; 6) 0—0, d7—d6; 7) Sb1—c3, c7—c6; 8) Gc1—g5, Sb8—d7; 9) Hd1—d2, e7—e5; 10) d4:e5, d6:e5; 11) Gg5—h6, e5—e4; 12) Gh6:g7, Kg8:g7; 13) Sf3—e1, Sd7—e5; 14) Hd2—c1.

Pośrednia obrona piona e4. Na 14) ... S:e4; 15) Sc:e4.

14) ... Gc8—e6; 15) b2—b3, Hd8—a5; 16) Hc1—b2, Wa8—d8.

Czarne otrzymały zupełnie swobodną grę.

17) Se1—c2, Wd8—d2; 18) Wa1—d1, Wf8—d8; 19) Wd1:d2, Wd8:d2; 20) Wf1—d1, Wd2:d1†; 21) Sc3:d1, Kg7—f7; 22) Sd1—c3, Ha5—d8; 23) Sc2—e3, Hd8—d4; 24) Sc3—a4, c6—c5; 25) Hb2:d4, c5:d4; 26) Se3—c2.

Obecnie białe rozpoczynają atakować wysunięte placówki czarnych (piony d4 i e4).

26) ... Se5—c6; 27) f2—f3, b7—b6; 28) Kg1—f2, Kf7—e7; 29) e2—e3!, d4—d3.

Prawdopodobnie lepsze było: 29) ... d:e3†; 30) S:e3, e:f3 i t. d.

30) Sc2—d4, Ge6—d7; 31) Sa4—c3, e4:f3; 32) Gg2:f3.

Teraz po rozbiciu centralnych czarnych pionów, partia białych jest lepsza.

32) ... Sc6—e5; 33) Kf2—e1, Se5—g4; 34) Gf3:g4, Sf6:g4; 35) Sc3—d5†, Ke7—d6; 36) h2—h3, Sg4—e5; 37) Sd5—f6, Gd7—c8; 41) Sf6—d5, b6—b5; 42) Sd5—b6, h7—h6; 38) Ke1—d2, a7—a6; 39) Kd2—c3, h6—h5; 40) h3—h4, Gc8—b7; 43) c4:b5!, a6:b5; 44) Sd4:b5†, Kd6—c5; 45) Sb6—c4! Se5:c4; 46) b3:c4, Gb7—g2; 47) Sb5—d4. Czarne poddały się.

Z MECZU BOGOLIUBOW — ELISKASES.

Partia Nr. 35.

Obrona budapeszteńska.

Eliskases. **Bogoliubow.**

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, e7—e5.

Bogoliubow znany ze swego niezwykle ostrego stylu gry, wybiera i w tej partii ostrą i kombinacyjną obronę.

3) d4:e5, Sf6—g4; 4) Gc1—f4,

Sb8—c6; 5) Sg1—f3, f7—f6; 6) e5:f6, Hd8:f6.

Czarne przechodząc z obrony do gambitu już uzyskują inicjatywę: atak na Gf4 i piona b2.

7) Hd1—d2, Gf8—b4; 8) Sb1—c3, Gb4:c3; 9) b2:c3, d7—d6; 10) e2—e3, b7—b6; 11) Gf1—e2, Gc8—b7; 12) 0—0, Sc6—e7; 13) Sf3—d4, Sg4—e5; 14) Gf4—g3.

Silniejsze było Sd4—b3.

14) ... 0—0—0; 15) f2—f4, Se5—d7; 16) Ge2—f3, Sd7—c5; 17) Hd2—c2, h7—h5; 18) Gf3:b7†, Kc8:b7; 19) f4—f5, h5—h4; 20) Gg3—f4, g7—g5!; 21) f5:g6 e. p., Hf:g6; 22) e3—e4.

Po wymianie Hetmanów białe pomimo przewagi piona miałyby gorszą partię.

22) ... Se7—c6; 23) Sd4:c6, Kb7:c6; 24) Wa1—e1, Wd8—e8; 25) Hc2—d2, Sc5:e4; 26) Hd2—d5†, Kc6—d7.

Obecnie grozi Wh—g8 i na We2, S:c3.

27) Gf4—e3, We8—e6; 28) Hd5—b5†, Kd7—c8; 29) Hb5—c6.

Na 29) Gd4 nastąpiłoby 29) ... Wg8 i na 30) We2, S:c3!

29) ... Kc8—b8; 30) Hc6—d7?

Błąd powodujący szybką przegraną. Opuszczenie Hetmanem przekątnej a8—h1 szybko się zemści ze względu na zwiększenie osłabienia punktu g2.

30) ... Wh8—g8; 31) We1—e2, Se4:c3; 32) We2—f2, We6:e3; 33) Wf2—f8†, We3—e8; 34) Hd7:e8†, Hg6:e8; 35) Wf8:e8†, Wg8:e8. Białe poddały się.

Z TURNIEJU W LENINGRADZIE.

PARTIA Nr. 36.

Hiszpańska.

Pogrebyski. — **Lewenfisz.**

1) e2—e4, e7—e5; 2) Sg1—f3, Sb8—c6; 3) Gf1—b5, a7—a6; 4) Gb5—a4, Sg8—f6; 5) 0—0, Gf8—e7; 6) Wf1—e1, d7—d6; 7) c2—c3, 0—0; 8) d2—d3, b7—b5; 9) Ga4—b3, Sc6—a5; 10) Gb3—c2, c7—c5; 11) Sb1—d2, Sa5—c6.

Zbyt pośpieszny odwrót Skoczka. Należało grać Hc7.

12) Sd2—f1, Sf6—h5; 13) d3—d4!

Oczywistym błędem byłoby: 13) Sf:e5?, S:e5 i na 14) H:h5, Gc8—g4 z wygraną Hetmana.

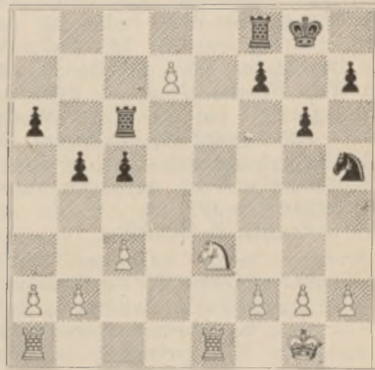
13) ... g7—g6; 14) Gc1—h6, Wf8—e8; 15) Sf1—e3, Ge7—f8; 16) Gh6:f8, We8:f8; 17) d4:c5, d6:c5; 18) Hd1—d5!

Białe doskonale wyzyskały pewne niedociągnięcia w debiucie czarnych i już obecnie zdobywają piona.

18) ... Hd8:d5; 19) e4:d5, Sc6—e7; 20) d5—d6!

Białe nie śpieszą się z wzięciem piona, posunięciem w tekście wyzyskują ważne tempo i otrzymują wielką pozycyjną przewagę. Młody mistrz rosyjski wykazuje wielki talent.

20) ... Se7—c6; 21) Gc2—e4!, Gc8—d7; 22) Ge4:c6, Gd7:c6; 23) Sf3:e5, Wa8—c8; 24) d6—d7!, Wc8—c7; 25) Se5:c6, We7:c6;

26) Se3—d5!

Po tym posunięciu dla czarnych już niema ratunku.

26) ... Kg8—g7; 27) g2—g4! We6—d6.

Na 27) ... Sf6; 28) S:f6, K:f6; 29) We8! zaś po 28) ... Wf6; 29) Wd1, Wd8; 30) We8 i wygrywa.

28) Wa1—d1, Wf8—d8; 29) g4:h5. Czarne poddały się.

Z TURNIEJU O MISTRZOSTWO W. O. Zw. Sz.

PARTIA Nr. 37.

Gambit hetmański.

M. Szapiro. St. Gawlikowski.

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) Sg1—f3, d7—d5; 3) c2—c4, e7—e6; 4) Sb1—c3, Gf8—e7; 5) Gc1—g5, 0—0; 6) e2—e3, Sf6—e4!

T. zw. wariant Laskera, napewno nie gorszy od innych „bardziej przyjętych" wariantów w gambicie hetmana.

7) Gg5:e7, Hd8:e7; 8) Hd1—c2.

Białe wybierają po dłuższym namyśle posunięcie Alechina, chociaż bezwzględnie więcej im daje wariant Dr. Tarrascha: 8) c:d5, S:c3; 9) b:c3, e:d5; 10) Hb3! Wd8; 11) c4, Sc6!: 12) c:d5, Hb4†!; 13) Sd2 (lepsze niż H:b4, S:b4; Wc1, S:d5; Gc4, c6 etc. z właściwie równą grą, jak w partii Dr. Vidmar — Vidmar jun. Lublana 1938). Hb3; 14) S:b3, Sb4: 15) Wc1, S:d5; 16) e4! We8!; 17) f3, c6; 18) Kf2, Se7; 19) g4! b6; 20) h4, Ge6; 21) Ge4, G:c4; 22) W:c4, Wad8; 23) a4, a5; 24) Wc3, Wd6; 25) h5! h6; 26) Whc1, Wed8; 27) f4, Kf8 i teraz f5! lub lepiej d5! z b. dużą przewagą, jak to wykazał Bogolubow w 6 i 8 partii meczu ze Spielmanem w 1932 r.

8) ... Se4:c3; 9) Hc2:c3.

Według teorii najlepsze. Stahlberg grał przeciw P. Frydmanowi. 9) b:c3 z następnym atakiem na pole h7 — ale z bardzo negatywnym rezultatem w 35 r. przegrał, a w Monachium cudem zremisował.

9) ... d5:c4.

Czarne nie mają ochoty na „normalne" posunięcie c6 i nawet ewentualne zyskanie tempa po Gd3, d:c4. Dążą odrazu do c5, co obecnie łatwo już da się przeprowadzić i przyniesie zupełnie wyrównanie. 9) ... c6 daje ciężką, strategiczną partię z pewną przewagą białych.

10) Gf1:c4, Sb8—d7; 11) 0—0, c7—c5!; 12) Wa1—d1, b7—b6; 13) d4—d5; e6:d5; 14) Gc4:d5, Wa8—b8.

Błędem byłoby Ga6?, gdyż po G:a8, G:f1; Gc6 czarne straciłyby figurę.

15) Gd5—c6, Sd7—f6; 16) h2—h3.

Białe nie chciały dopuścić do „wiążącego" posunięcia Gg4. Planem czarnych jest obecnie likwidacja dość „natrętnych" lekkich figur białych i doprowadzenie do końcówki, w której najdobitniej wystąpi przewaga piona na hetmańskim skrzydle.

16) ... Gc8—f5; 17) Sf3—e5; Wf8—d8; 18) Gc6—f3, Gf5—e4; 19) Se5—c6!, Ge4:c6; 20) Gf3:c6, Sf6—e4.

Strata tempa.

21) Hc3—c2, Se4—f6; 22) Gc6—f3, b6—b5!

Czarne przechodzą do ataku na skrzydle Hetmana.

23) b2—b3, Wd8—c8; 24) Gf3—d5, Sf6:d5; 25) Wd1:d5, c5—c4; 26) Wf1—d1, c4—c3; 27) Wd5—d7, He7—a3; 28) Wd7—d3! Ha3—a5?

Słabe posunięcie. Najlepsze było jednak b4! Czarne obawiały się tego posunięcia, gdyż eliminowało ono Hetmana z gry, ale przecież i biały Hetman nie gra w tej pozycji zbyt aktywnie.

Wydawało mi się, że po zupełnej wymianie w 30 pos. pozycja czarnych będzie wygrana dzięki wolnemu pionowi. Nie uwzględniłem jednak pewnej subtelności w 32 pos. białych.

29) Wd3—d5!, Ha5—b6; 30) b3—b4!

Biały broni się najlepiej!

30) ... a7—a5; 31) Wd5—d6 Wc8—c6; 32) b4:a5!

Otóż właśnie, czarne nie doceniły siły tego prostego posunięcia.

32) ... Hb6—c7; 33) Wd6:c6, Hc7:c6; 34) Hc2—b3!, Wb8—c8; 35) a2—a3, g7—g6.

Ta stała groźba mata na 8 linii w ciągu prawie całej partii była nieco zbyt denerwująca.

36) Wd1—c1, c3—c2; 37) Hb3—d3, Hc6—c3!

Ostatnia próba wygrania. 38) H:b5, H:a3; 39) Hf1 (jedyne), Ha5 z dalszą inicjatywą i dobrymi szansami dzięki wolnemu pionowi c2. Ale i ta próba zawodzi.

38) Hd3:c3, Wc8:c3: 39) Kg1—f1, Wc3:a3; 40) Wc1:c2, Wa3:a5.

W tym położeniu można już było zgodzić się na remis. Dalszy ciąg nie jest już ciekawy.

41) Kf1—e2, Wa5—a3?; 42) Wc2—b2, Wa3—a5; 43) Ke2—d3, Kg8—g7; 44) Kd3—d4, Wa5—a1; 45) Kd4—c5, Wa1—a8!; 46) Wb2—b4, Wa8—b8; 47) f2—f3; Wb8—c8†; 48) Kc5:b5, Wc8—c2. Remis.

Czarne rozegrały dość słabo końcówkę ,tracąc kilka temp, ale wynik remisowy i tak był przesądzony. (Uwagi S. Gawlikowskiego).

PARTIA Nr. 38.
Gra Gońcem Królewskim.

Margolin. Frejman.

1) e2—e4, e7—e5; 2) Gf1—c4, Sg8—f6.

Najsilniejsza odpowiedź.

3) d2—d3, Gf8—c5; 4) f2—f4?

To zbyt ostre posunięcie jest błędem debiutowym po którym czarne dostają b. silną inicjatywę.

4) ... d7—d5!; 5) e4:d5, Sf6—g4; 6) Sg1—h3, Hd8—h4†; 7) Ke1—d2, Sg4—e3; 8) Hd1—f3, Gc8:h3; 9) g2:h3, Hh4:f4.

Już w tak wczesnym stadium gry czarne otrzymały b. dużą przewagę pozycyjną.

10) Hf3—f4, e5:f4; 11) Sb1—c3, Sb8—d7; 12) Sc3—e4, Gc5—e7, 13) Kd2—c3, f7—f5; 14) Se4—f2, 0—0—0; 15) Sf2—d1, Wh8—e8; 16) Gd:e3?

Silniejsze już było S:e3. Po posunięciu w tekście czarne szybko wygrywają.

16) ... f4:e3; 17) Sd1:e3, Ge7—f6†: 18) Kc3—d2, Gf6—g5; 19) Wa1—e1, We8—e7; 20) Wh1—g1, Gg5—h6; 21) Wg1—f1, Wd8—e8; 22) Wf1—f3, Sd7—e5; 23) Wf3:f5, Gh6:e3†; 24) Kd2—c3, Ge3—d2†! Białe poddały się.

PARTIA Nr. 39.
Francuska.

Damański. Frejdberg.

1) e2—e4, e7—e6; 2) d2—d4, d7—d5; 3) Sb1—c3, d5:e4; 4) Sc3:e4, Sg8—f6.

W tym wariancie partii francuskiej gra się normalnie, 4) ... Sb—d7 i 5) ... Sg—f6;

5) Se4:f6, Hd8:f6?

To posunięcie jest już poważniejszym błędem. Jeżeli już czarne grały w 4 pos. Sf6, to należało się zdecydować na odbicie pionem na f6 co dawało w późniejszym stadium gry kontrszanse na otwartej linii g.

6) Sg1—f3, Hf6—d8; 7) Gf1—d3, Sb8—d7; 8) 0—0, g7—g6.

Blade posunięcie. Czarne wogóle słabo rozgrywają cały debiut.

9) d4—d5!

Damański rozpoczyna ostre natarcie, dążąc do przerwania frontu w centrum.

9) ... e6—e5; 10) Wf1—e1, f7—f6; 11) h2—h4;, Gf8—d6; 12) h4—h5, Ke8—f7; 13) Gc1—e3, Sd7—f8; 14) c2—c4, b7—b6; 15) a2—a3, a7—a5; 16) Wa1—c1, Hd8—e7; 17) Ge3—h6, g6:h5; 18) Sf3—h2, Sf8—g6; 19) Hd1:h5, Gc8—d7; 20) f2—f4!

Siła ataku białych jest miażdżąca.

20) ... f6—f5; 21) Gd3:f5, Gd7:f5; 22) Hh5:f5†, He7—f6; 23) Hf5—d7†, Kf7—g8; 24) Sh2—g4, Gd6—c5†: 25) Kg1—f1.

Czarne poddały się. Na 25) ... Hf7 nastąpi :26) H:f7†, K:f7; 27) f:e5 i wygrana białych byłaby tylko kwestią czasu.

Partia Nr 40.
Gambit hetmański

Żak Gawlikowski

1) d2 — d4, Sg8 — f6; 2) Sg1 — f3, d7—d5; 3) c2—c4, e7—e6; 4) Sb1—c3, Sb8—d7; 5) Gc—g5, Gf8—e7; 6) e2—e3, 0—0; 7) Hd1—c2.

Posunięcie Rubinsteina, którego ideą było przygotowanie dużej ro-

szady i atak pionowy na królewskim skrzydle.

7)... c7—c6.

Bardziej przedsiębiorcze było posunięcie Teichmana c7—c5! po którym białe nie powinne roszować w długą stronę, gdyż po 8 ... Ha5! czarne otrzymują b. silny atak co było dowiedzione w partii Rotlewi-Teichman, Karlsbad 1911 r.

8) Gf1—d3.

Białe grając konsekwentnie powinny były roszować; od pos. w tekście było również lepsze 8) Wed1, jak w partii Danneman — Klepfisz, W-wa 1937.

8)... d5:c4; 9) Gd3:c4, Sf6—d5; 10) Gg5:e7, Hd8:e7; 11) 0—0, b7—b6?

Błąd pozycyjny. Czarne osłabiają skrzydło Hetmana, lepsze było 11) S:c3 i na 12) H:c3, c5, a na 12) b:c3, e5.

12) Sc3:d5! c6:d5; 13) Gc4—d3, Sd7—f6; 14) Wa1—c1, Gc8—d7.

Na Gb7 nastąpiłoby 15) Hc7 i w razie Wfe8?; 16) Gb5.

15) Gd3—a6!

Decyduje o zajęciu przez białe linii c.

15)... Sf6—e4; 16) Hc2—c7, He7—d6; 17) Sf3—e5!, Hd6:c7; 18) Wc1:c7, Gd7—c8; 19) Ga6—d3, Se4—d6; 20) Wf1—c1, Gc8—b7?

Przyspiesza przegraną.

21) Wc7—d7, Wf8—d8; 22) Wc1—c7, Wd8:d7.

Na Wab8, nastąpiłaby: 23) W:d8†, W:b8; 24) S:f7!, S:f7; 25) W:b7 i białe zdobywają drugiego piona, grozi W:a7 lub G:W7† i na K:W7, W:f7.

23) Wc7:d7, f7—f6; 24) Se5—f3, Wa8—c8; 25) Wd7:d6, Wc8—c1†; 26) Gd3—f1, Gb7—a6; 27) Sf3—d2. Czarne poddały się.

Na Wd1 nastąpiłoby: 24) W:e6, Gd5; 25) Wd6, W:d2; 26) G:d3, W:d3; 27) Kf1, Wd2; 28) W:d5, W:b2; 29) Wd8†, Kf7; 30) Wd7†, K— 31) W:a7 i wygrywa.

Partia Nr 41.
Obrona Grünfelda.

Danneman. — Damański.

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, g7—g6; 3) Sb1—c3, d7—d5; 4) Sg1—f3, Gf8—g7; 5) g2—g3, 0—0; 6) Gf1—g2, d5:c4; 7) 0—0, c7—c6; 8) e2—e4, b7—b5; 9) Hd1—e2, a7—a6.

Czarne straciły wiele czasu na murowanie skrzydła Hetmana, celem utrzymania wziętego piona. Jest to taktyka bierna, bardzo niebezpieczna. Białe wcale nie myślą o odzyskaniu piona, ale o ataku na króla.

10) Gc1—f4, Gc8—b7; 11) Wa—d1, Sb8—d7; 12) Gf4—c1!, Hd8—c7!?

Czarne wcale nie widzą gróźb białych.

13) e4—e5!, Sf6—d5; 14) e5—e6!, Sd7—b6.

Cóż tam za tłok na skrzydle Hetmana!

15) e6:f7†, Wf8:f7; 16) Sf3—g5, Sd5:c3; 17) He2—e6!, Sc3:d1.

Czarne desperacko zabierają wszystko.

18) Sg5:f7, Gg7:d4.

Groził mat Beniowskiego przez Sh6†† i Hg†.

19) Gc1—f4!, Hc7—d7; 20) Sf7—h6†, Kg8—g7; 21) He6—f7†, Kg7—h8; 22) Wf1:d1, e7—e5??; 23) Gf4:e5†. Czarne poddały się.

Oczywiście, że i bez tego błędu przegrywały.

Uwagi red. J. Kleczyńskiego, z „Kuriera Warszawskiego".

Z TURNIEJU W AMSTERDAMIE.

Partia Nr 42.
Indyjska.

Euwe — Flohr

1) d2—d4, d7—d5; 2) c2—c4, c7—c6; 3) Sg1—f3, Sg8—f6; 4) Sb1—c3, g7—g6.

Ten system obrony jest dobry tylko w tym wypadku, jeśli białe

uprzednio grały e2—e3, zamykając przekątną Gońca hetmańskiego. Sposób, w jaki ex-mistrz świata stopniowo uzyskuje przewagę, jest b. pouczający.

5) Gc1—f4, Gf8—g7; 6) e2—e3, 0—0; 7) Hd1—b3, d5:c4; 8) Gf1:c4, Sb8—d7; 9) Sf3—e5!

Doskonale! Po bezbarwnem 9) 0—0 czarne mogłyby uzyskać kontrgrę zapomocą 9)... Sb6; 10) Ge2, Ge6.

9)... Hd8—e8.

Nie uśmiecha się czarnym 9)... S:e5; 10) d:e wobec 11) e6.

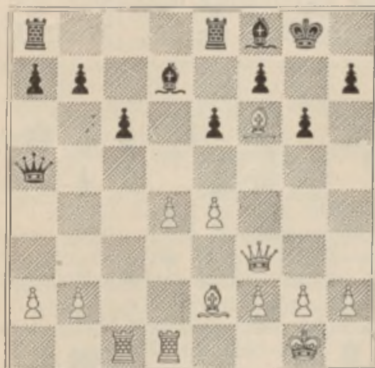
10) Gc4—e2.

I znowu białe słusznie zwlekają z roszadą. Białe nie dopuszczają do 10)... Sh5 z nast. wymianą czarnopolowego Gońca, co ułatwiłoby sytuację czarnym.

10)... Sd7:e5; 11) Gf4:e5, He8—d8; 12) 0—0, Hd8—b6; 13) Hb3—a3, Wf8—e8; 14) Wa1—c1, Gg7—f8; 15) Sc3—a4, Hb6—d8; 16) Wf1—d1, Sf6—d5; 17) e3—e4, e7—e6.

Atakuje Hetmana i umożliwia później kontrakcję na skrzydle hetmańskim, ale — osłabia pole f6!

18) Ha3—f3, Sd5—b6; 19) Sa4—c5, Sb6—d7; 20) Sc5:d7, Gc8:d7; 21) Ge5—f6, Hd8—a5.

22) Wc1—c5!!

Zupełnie nieoczekiwane posunięcie, po którym białe uzyskują bardzo silny atak. Np. 22)... G:c5; 23) d:c, Wa—d8; 24) He3, Gc8; 25) W:d8, W:d8; 26) Hh6, Wd1†; 27) Gf1 i białe wygrywają.

22)...Ha5:a2; 23) Wc5—h5!

Czarne nie mogą bić tej Wieży z powodu mata, a poza tym muszą się bronić przed grożącem Hh3.

23)... e6—e5.

Jeżeli 23)... Gg7, to 24) G:g7, K:g7; 25) W:h7†! K:h7; 26) Hf7† w połączeniu z Wd3.

24) d4:e5, Gd7—e6; 25) Hf3—f4, Ha2:b2; 26) Ge2—f1, Gf8—e7; 27) Hf4—h4, Ge7—c5; 28) Wh5—h6, a7—a5; 29) Wd1—d3!

Rozstrzyga. Czarne nie mają obrony przed groźbą Wf3 i W:h7. Białe nie mogły grać odrazu 29) W:h7, bo czarne odpowiedziałyby 29) ... H:f2†, 30) H:f2, G:f2† i K:h7.

29) ... Gc5:f2†.

Czarne muszą oddać figurę.

30) Hh4:f2, Hb2:f2†; 31) Kg1:f2, a5—a4; 32) Gf1—e2!

Wznawia atak na linii h.

32)...Wa8—a5; 33) g2—g4, Wa5:e5; 34) Gf6:e5.

i po kilku posunięciach Flohr się poddał.

Partia Nr 43.
Indyjska

Landau — **Flohr**

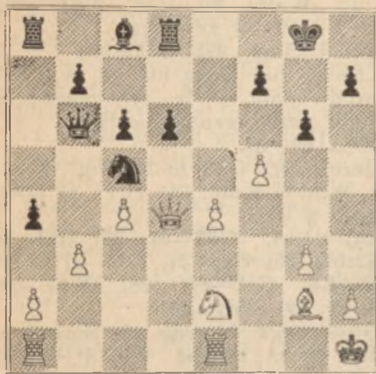
1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, g7—g6; 3) Sb1—c3, Gf8—g7; 4) e2—e4, d7—d6; 5) g2—g3, Sb8—d7; 6) Gf1—g2, e7—e5; 7) Sg1—e2, 0—0; 8) 0—0, Wf8—e8; 9) b2—b3, e5:d4.

To ustąpienie z centrum ułatwi białym atak. Lepsze było 9)... c6 i Hc7.

10) Se2:d4, Sd7—c5; 11) f2—f3, Sf6—d7; 12) Gc1—b2, Sd7—e5; 13) Sc3—e2, c7—c6; 14) Gb2—c3, Hd8—b6; 15) Kg1—h1, a7—a5; 16) Sd4—c2, We8—d8; 17) f3—f4, Se5—d3; 18) Gc3:g7, Kg8:g7; 10) Sc2—e1! Sd3:e1; 20) Hd1—d4†, Kg7—g8?

Należało grać 20).. f6.

21) Wa1:e1, a5—a4; 22) f4—f5!

Nie zwracając uwagi na niegroźną dywersję na skrzydle hetmańskim, białe ostro atakują.

22)... a4:b3; 23) a2:b3, Hb6—c7.

Na 23)... H:b3 nastąpiłoby 24) Sf4 lub Hf6.

24) b2—b4, Sc5—a6; 25) f5—f6! h7—h5.

25)... S:b4? 26) Hd2! i wobec groźby Hh6, czarne tracą Skoczka.

26) Hd4—d2, Kg8—h7; 27) Se2—d4, Wd8—g8; 28) Hd2—g5!

Rozstrzyga. Czarne nie mają obrony przed groźbą Sf5.

28)...Sa6:b4; 29) Sd4—f5!, Gc8:f5; 30) e4:f5, Wg8—e8.

Na 30)... Wa8—e8 białe grają 31) f:g†, f:g; 32) f7.

31) Gg2—e4! We8—e5; 32) f5:g6†, f7:g6; 33) Hg5:g6†, Kh7—h8; 34) f6—f7.

Czarne poddały się.

Z MECZU KASHDAN-HOROWITZ

Partia Nr 44.
Hiszpańska.

Kashdan — **Horowitz**

1) e2—e4, e7—e5; 2) Sg1—f3, Sb8—c6; 3) Gf1—b5, a7—a6; 4) Gb5—a4, Sg8—f6; 5) 0—0, Gf8—e7; 6) Hd1—e2, b7—b5; 7) Ga4—b3, 0—0.

Zwykle grywa się tutaj 7)... d6 z nast. Sa5 i c7—c5.

8) c2—c3, d7—d6; 9) d2—d4, Gc8—g4; 10) Wf1—d1, Hd8—e8; 11) h2—h3, Gg4—h5; 12) g2—g4, Gh5—g6; 13) Sf3—h4? Sc6—a5.

Ofiara pionka nie jest poprawna. Po 13)... G:e4; 14) g5, G:b1; 15) W:b1 czarne mogły grać, 15) ... Sd7 i na 16) Hh5, Kh8! a na 16) Gd5, Sb6!

14) Sh4:g6, h7:g6; 15) Gb3—c2, Sf6—h7; 16) a2—a4, Sh7—g5; 17) a4:b5, a6:b5; 18) Kg1—g2, Sg5—e6.

Lepsze było 18)... c6.

19) d4—d5, Se6—f4†; 20) Gc1:f4, e5:f4; 21) Gc2—d3, Sa5—c4; 22) Wa1:a8, He8:a8; 23 Gd3:c4, b5:c4; 24) He2:c4.

Należało grać, 24) Sa3, a potem dopiero bić piona.

24)... Ha8—b7; 25) b2—b4.

Osłabia pozycję pionów. O wiele lepsze było 25) Wd2, Wa8; 26) Sa3.

25) .... Wf8 — a8; 26) Sb1 — d2, Wa8—a3; 27) Sd2—f3, Ge7—f6; 28) Sf3—d4, Hb7—a7! 29) Hc4—c6

Po 29) Sb5 czarne grałyby 29)... Ha4; 30) S:a3, H:d1! z nast. f3† i wygrywa.

29) ... Kg8 — h7; 30) Sd4 — f3, Wa3—a2.

Oczywiście nie 30)... W:c3? 31)

po 31) ... **Wf1.**

Sg5†, Kh6; 32) S:f7, Kh7; 33) He8 i wygrywa.

31) Wd1—f1.

Białe sądzą, że zabezpieczyły piona f2. Ale teraz następuje niespodzianka:

31)... Ha7—e3 32) H:c7, Gh4.

Białe poddały się. Po 33) S:h4. Hg3†; 34) Kh1, H:h3†; 35) Kg1, H:g4†; 36) Kh4, H:h4†.

Z MECZU ANGLIA — HOLANDIA.

Sensacją tego meczu, zakończonego wynikiem nierozstrzygniętym 10:10, a rozegranego w dniach 31.V i I.VI r.b., była przegrana ex-mistrza świata, dr. Euwego, z C. H. O'D. Alexandrem. Podajemy ją poniżej z uwagami dr. Euwego wg. „Nieuwe Rott. Courant".

Partia Nr 45.
Indyjska.

Dr Euwe **Alexander**

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, e7—e6; 3) Sb1—c3, Gf8—b4; 4) Hd1—c2, Sb8—c6.

Jest to t.zw. „wariant zurychski" obrony Niemcewicza.

5) Sg1—f3, d7—d6; 6) Gc1—g5.

Dla uniknięcia wariantu 6) a3, G:c3†; 7) H:c3, 0—0; 8) b4, e5 — którego Alexander jest dobrym znawcą.

6)... h7—h6; 7) Gg5—h4.

Niekonsekwencja, która kosztuje piona. Należało bić G:f6.

7)... g7—g5; 8) Gh4—g3, g5—g4; 9) Sf3—h4.

Po 9) Sd2, S:d4; 10) Hd3, Sf5 białe nie miały szans na kontrgrę.

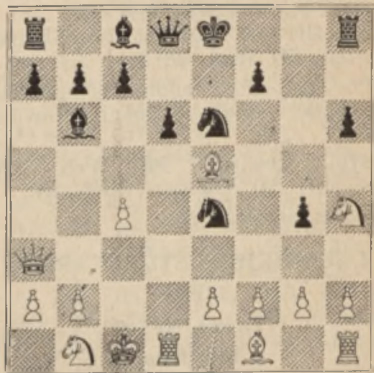
9)...Sc6:d4; 10) Hc2—d3, e6—e5; 11) 0—0—0, Sd4—e6; 12) Sc3—b1.

Unika wymiany Sc3 i zmusza do ucieczki Gońca. Grozi a3, b4 i c5.

12)... Gb4—a5; 13) Hd3—a3?

Białe korzystają z pierwszej okazji, aby odzyskać piona, nie bacząc na zamysły przeciwnika. Po spokojnem 13) e3, białe uzyskiwały szanse na wyrównanie gry, dzięki słabości królewskiego skrzydła czarnych, a zwłaszcza pola f5

13)... Ga5 — b6; 14) Gg3 : e5, Sf6—e4!

Daleko obliczona kombinacja.

15) Ge5:h8, Hd8:h4.

Grozi 16)... S:f2 z odzyskaniem jakości i zyskiem materialnym.

16) c4—c5, Hh4—g5†.

Bić piona c5 czarne nie mogą: 16)... G:c5 (d:c) 17) Ha4† i H:e4; 16)... Se6:c5; 17) Gd4. Szach w tekście jest bardzo nieprzyjemny dla białych; po 17) e3 nastąpi 17)... H:c5†; 18) H:c5, G:c5 z lepszą końcówką dla czarnych.

17) . Sb1—d2, Se6:c5.

Teraz na 18) Gd4 nastąpi 18)... S:d2; 18) W:d2, Se4 z odzyskaniem jakości „na dogodnych warunkach".

18) h2—h4, g4:h3 e. p.; 19) g2:h3.

Nie 19) f4 wobec 19)... h:g2.

19) ... Se4:f2; 20) Wh1—h2, Sf2:d1; 21) Wh2—g2, Hg5—e3; 22) Wg2—g8†, Ke8—e7; 23) Kc1:d1, He3:a3; 24) b2:a3.

Białe, pomimo straty dwóch pionków, mają jeszcze szanse na remis, gdyż Wa8 i Gc8 czarnych są związane.

24)... Sc5—e6; 25) h3—h4.

Na 25) Se4, 25)... f5!

25)... Gb6—f2.

Nie tyle w celu zaatakowania piona h4, co dla uwolnienia swoich figur przez b6 i Gb7.

26) h4—h5, d6—d5.

Na natychmiastowe b7—b5 nastąpi oczywiście 27) Gg2.

27) Gf1—h3, b7—b6; 28) Gh3:e6, Ke7:e6; 29) Wg8—e8†?

Po 29) Gg7 i zdobyciu pionka h6, białe mogły dłużej stawiać opór.

29)... Ke6—d7; 30) We8 — e5, Gc8—b7; 31) Gh8—g7, Gf2—h4.

Białe poddały się.

Z TURNIEJU W STUTTGARCIE 1939 r.

Partia Nr 46
Indyjska

Vidmar — **Grob**

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, e7—e6; 3) Sg1—f3, d7—d5; 4) Sb1—c3, Sb8—d7; 5) Gc1—g5, h7—h6; 6) Gg5—h4, a7—a6; 7) c4:d5, e6:d5; 8) e2—e3, c7—c6; 9) Gf1—d3, Gf8—d6; 10) Hd1—c2, Hb8—e7; 11) 0—0—0! Sd7—b6; 12) e2 — e4! Gd6—f4†; 13) Kc1—b1, g7—g5; 14) Gh4—g3, Gf4:g3; 15) h2:g3, Sf6:e4; 16) Gb3:e4, d5:e4; 17) Sc3:e4, g5—g4; 18) Sf3—e5, Ke8—f8; 19) Wh1—h5, Kf8—g7; 20) Wd1—h1, Sb6—d5; 21) Hc2—c1? f7—f6; 22) Ka1—b1, f6:e5; 23) Wh5:h6, Gc8—f5; 24) Se4 — d6, Gf5 — g6; 25) d4 : d5, He7—e6? 26) a2—aa3, Sd5—e7; 27) Hc1—g5, Se7—d5? 28) Wh6:g6†! He6:g6; 29) Sd6—f5†, Kg7—f7; 30) e5—e6†. Czarne poddały się, bo po 30)... H:e6; 31) Hg7† i nast. mat.

Z MISTRZOSTW Z. S. R. R. 1939 r.

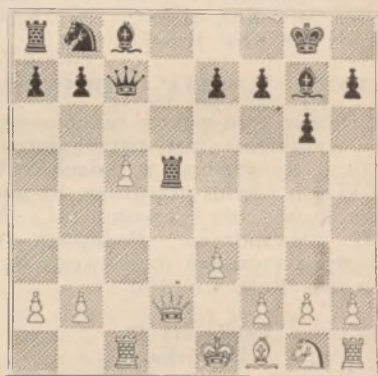
Partia Nr 47.
Indyjska

Tolusz — **Botwinnik**

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, g7—g6; 3) Sb1—c3, d7—d5; 4) Gc1—f4, Gf8—g7; 5) e2—e3, 0—0; 6) Wa1 — c1, c7—c5! 7) d4 : c5; Hd8—a5; 8) c4:d5, Wf8—d8; 9) Hd1—d2.

Posunięcie to jest teoretyczną nowością. Capablanca proponuje tu wymianę Hetmanów przez 9) Ha4.

9) ... Sf6:d5; 10) Gf4—c7.

Doskonale pomyślany atak, prowadzący do wyraźnej przewagi pozycyjnej. Botwinnik jednak obala rezultaty analizy teoretycznej.

10) ...Ha5:c7; 11) Sc3:d5, Wd8:d5!

Poświęcenie jakości bez widocznych korzyści. Białe stoją — zdawałoby się — zupełnie dobrze.

12) Hd2:d5, Gc8—e6.

Czarne dążą do jak najszybszego rozwinięcia figur.

13) Hd5—d2, Sb8—c6; 14) Wc1—d1, Wa8—d8; 15) Hd2—c1, Hc7—a5†; 16) Wd1—d2, Wd8—d5; 17) Sg1—e2, Wd5:c5; 18) Se2—c3, Gg7:c3; 19) b2:c3, Wc5:c3; 20) Hc1—b2, Wc3—a3; 21) Hb2—b5.

Białe chcą bronić piona a2, grożąc wymianą Hetmanów. Kto wie jednak czy nie w tym posunięciu leży przyczyna przegranej.

21) ... Ha5—c3; 22) Hb5—b2, Hc3—c5; 23) Hb2—b1, Ge6:a2! 24) Wd2:a2.

Po tym posunięciu partia białych jest stracona.

24) ... Hc5—a5†; 25) Wa2—d2, Wa5—a1; 26) Gf1—d3, Wa1:b1†; 27) Gd3:b1, Sc6—e5; 28) Ke1—e2, Ha5—b5†; 29) Gb1—d3, Se5:d3! 30) Wd2:d3, a7—a5; 31) Wh1—d1, Hb5—c4; 32) Ke2—f3, b7—b5; 33) Wd3—d7, b5—b4; 34) Wd7—a7, a5—a4; 35) Wd1—d8†, Kg8—g7; 36) Wd8—a8, a4—a3; 37) g2—g3, Hc4—b5.

Białe poddały się.

Z MECZU URSUS—KOŁO MŁODYCH

Partia Nr 48.

Jarecki **Wilczyński H.**

(Ursus((K. M. Włochy)

1) e2—e4, e7—e5; 2) Sg1—f3, Sb8—c6; 3) d2—d4, e5:d4; 4) Sf3:d4, d7—d6; 5) Sb1—c3, g7—g6; 6) Sc3—d5, a7—a6; 7) Gf1—c4, Sc6—e5; 8) Gc4—b3, c7—c5; 9) Sd4—f3, Gc8—g4; 10) Gc1—f4, Gf8—g7; 11) h2—h3, Gg4:f3; 12) g2:f3, Sg8—e7; 13) Gf4—g5, Hb8—a5†; 14) Gg5—d2, Ha5—d8; 15) Gd2—c3, 0—0; 16) f3—f4, Se5—c6; 17) Sd5—f6†, Kg8—h8; 18) Hd1—g4, Se7—f5; 19) e4—e5, d6:e5; 20) f4:e5, Sc6:e5; 21) Gc3:e5, Gg7:f6; 22) Ge5:f6†, Hd8:f6; 23) 0—0—0, Wa8—d8; 24) Wd1:d8, Wf8:d8; 25) Hg4—c4, Sf5—d4; 26) Hc4:f7, Hf6:f7; 27) Gb3:f7, Wd8—f8; 28) Gf7—d5, Wf8:f2; 29) Gd5:b7, Wf2:c2†; 30) Kc1—b1, a6—a5; 31) Wh1—c1, Wc2:c1†; 32) Kb1:c1, Kh8—g7; 33) Kc1—d2, Kg7—f6; 34) Kd2—d3, Kf6—e5; 35) Kd3—c4, Ke5—d6; 36) Gb7—e4, Kd6—e5; 37) Ge4—b7, Ke5—d6; 38) Gb7—e4, Kd6—e5. Remis.

KRONIKA

Krajowa

BYDGOSZCZ. Dnia 4 czerwca r. b. w świetlicy PPW w Bydgoszczy odbyło się spotkanie Pomorze—Wielkopolska z wynikiem 10:5 dla Pomorza, które w ten sposób zdobyło na własność puchar, ufundowany przez Inowrocławski Klub Szachowy. Poszczególne wyniki (na pierwszych miejscach gracze Pomorza): Woźniak 1 — 0, Wiedermański: Tomaszewicz ½ — ½ Gaworski: Czerniaków 1 — 0 Mięsowicz: Chybicki 0 — 1 Wesołowski Wł., Roszkowski 1 — 0 Stróżniak: Nowacki ½ — ½ Wesołowski Wł.: Granowski 1 — 0 Sianowski: Karnowski 1—0 Tomczak J.: Panowicz ½ — ½ Tomczak W.; Zamojski 1 — 0 Lewandowski: Mgr Prussak 0 — 1 Frala: Ziółkowski 1 — 0 Stróżniak Bron.: Zieliński 0 — 1 Gabryelewicz: mgr Czarnota ½ — ½ Dembczyński: Wyrwicz 1 — 0 Radojewski.

CHORZÓW. W ramach imprez, urządzanych z okazji 15-o lecia Śląskiego Okr. Stow. Szachistów, odbył się tu, po raz pierwszy w dziejach szachów w Polsce, masowy mecz Katowice—Chorzów na 62 szachownicach!

Protektorat nad zawodami objęli prezydenci tych miast pp. Karol Grzesik i dr. Adam, fundując nagrodę przechodnią.

Zwyciężyła drużyna Katowic 33½:28½ Wyniki pierwszych szachownic (na pierwszym miejscu gracze Katowic): Sojka 0—1 Ulczok: Zeiger 0 — 1 Mońka: Kandzia 1 — 0 Arendt: Fiszer 0 — 1 Bąk: Augustyn 0 — 1 Karch: Marciniak 1—0 Zroski: Kika 0 — 1 Kozler: Mierzwa 0 — 1 Maruszczyk: Foltys 0 — 1 Dziuk: Burnicki 0 — 1 Paszkiewicz.

Półfinały mistrzostw Okręgu Śląskiego dały następujące wyniki: I grupa: 1. Ognisko Chorzów 7, 2. PPW Katowice 6½, 3. Szach-Mat Radzion-

ków 4½. II grupa: 1. ZFZA Chorzów 17, ZZPIUS Sosnowiec 12, OMP Godula 7, Wieża Janów 0 (walkowery).

W finale pierwsze spotkanie między Ogniskiem a ZFZA zakończyło się wynikiem remisowym 3:3; w drugim spotkaniu wygrała drużyna ZFZA Chorzów 3½:2½, zdobywając po raz drugi mistrzostwo Okręgu.

INOWROCŁAW. W dniach 18—25 czerwca rozegrano turniej o mistrzostwo Pomorza. Pierwsze miejsce zdobył grający poza konkursem mistrz T. Regedziński (11 p.) tytuł mistrza oraz puchar przechodni wojewody Raczkiewicza otrzymał M. Granowski (Gdynia) 9½, wicemistrzem został S. Czerniaków — 8. Na dalszych miejscach: K. Badylak (zeszłoroczny mistrz) 7½, W. Nowacki 7½, Chybicki 6, Mackiewicz 5, Sieradzan 5, mgr. Prussak 4½. L. Nowacki 4½, Wyrwicz 4, Górny 3 i Żurek 2½.

Miarą zainteresowania szachami tutejszego społeczeństwa jest fakt, że o przebiegu rozgrywek podawały codzienne komunikaty gazety miejscowe oraz rozgłośnia radiowa w Toruniu.

Turniej o mistrzostwo Pomorza odbywał się pod protektoratem p. wojewody Raczkiewicza.

RZESZÓW. W turnieju o mistrzostwo sekcji szachowej TSL Rzeszów I miejsce zdobył M. Augustyn (24 z 28 możliwych), II — Hurt 22½, III—Noworol 22, IV — Kuśnierz 21, V i VI — Wasyłyn i Kobyłecki po 17, VIII—Słonimski 16, VIII Szwarc 14½, IX — Andrzejczak 14.

Do Zarządu nowo utworzonego klubu TSL weszli pp. Wł. Wasyłyn (prezes), dr. Kobyłecki (v. prezes), Andrzejczak (skarbnik). Noworol (sekretarz), Augustyn, Szwarc i Hurt.

Klub TSL — Rzeszów prosi inne kluby o adresy celem bliższego współżycia, rozgrywania meczów itp.

Nowej placówce życzymy jak najpomyślniejszego rozwoju.

ŚWIECIE. Nowo założony klub szachowy w Świeciu gościł u siebie drużynę ZZPM Toruń, ulegając po bardzo ambitnej walce w stosunku 1:7. Wyniki poszczególne: Burchardt 1:0 Żurek; Nowicki 1:0 Pastewski, Müller 1:0 Lubański, Kladziński 0:1 mgr. Chorzempa; mgr. Kulla 1:0 por. Kaucz; Hałasiak 1:0 inż. Proszowski; Jackowski 1:0 Rutkowski: Murawski 1:0 Słomski.

TORUŃ. Mistrzostwo Torunia. Badylak 13, Nowacki 11½, Zieliński 10½, Trela 9½, Hendrykowski 9½, Matowski 9, Felski 8½, Müller 8½, Chojnacki 8, Grzankowski 8, Obermüllerowa 7½, inż. Jankiewicz 6½, Kant 6½, Czernobil 6. Górny 5½, Malinowski 5, Bagiński 3.

Spotkanie towarzyskie między drużynami Inowrocławia i Torunia dało wynik 2:4 (dla Torunia).

WARSZAWA. Wyniki turnieju międzyszkolnego: 1. Szkoła Techniczna, 2. Gimn. Władysława IV, 3. Collegium. 4. Gimn. Batorego, 5. Gimn. Roeslerów, 6. Gimn. Miejskie.

WŁOCHY. Mecz szachowy RKS „Ursus" — Koło Młodych (Włochy) 6:4. Poszczególne wyniki: Jarecki ½ — ½ Wilczyński H.; Aleksandrowicz; 0 — 1 Stelmasiak; Trukawka 0 — 1 Brzoza; Jaworski 1 — 0 Pasymowski; Gilowski ½ — ½ Sempławski; Papliński 1 — 0 Stefański; Orłowski 1 — 0 Ożarek; Kowalski 0 — 1 Braulis; Złotowski 1 — 0 Cyprysiak; Deyr 1 — 0 Wilczyński M.

WŁOCŁAWEK. Mistrzostwo miasta i puchar przechodni zdobył Mackiewicz (6 p.). 2. Sieradzan 5, 3. Sarnowski 4, 4. Kunawski 4, 5. Felicki 3½, 6. Wrzesiński 2, 7. Ryżyński 1½, 8. Gruberski 1 pkt.

Zagraniczna

AGRAM. Mistrzostwo Jugosławii. Dr. Vidmar 10½, Tomović 10, Kostić Schreiber i Vuković 9½, Pirc i Vidmar (jr) 9.

BAD ELSTER. E Eliskases 7, H. Heinicke, J. Lokvenc i P. Michel 5½, H. Hermann i L. Röss 5, B. Koch 4, Herzog 3½, Jaeger 3, Püchl 1.

BAD HARRBURG. Eliskases 8, Stahlberg 6, Rellstab 5½, Ahues 5, Lange 4½, Cortlever 4, Reinhardt 4, Zollner 4, Poulsen 2, Sämisch 2.

BERN. Zmarł tu, w wieku 66 lat, Hans Fahrni, były mistrz Szwajcarii. Brał udział w szeregu turniejów zagranicznych; największym sukcesem było zajęcie przezeń I miejsca w San Remo 1911 r. (Drugim był tam nasz mistrz Łowcki, III — Forgacs, IV—V Przepiórka i Kostić). Miał żywy, kombinacyjny, nieco może kawiarniany styl gry.

BRUKSELA. Mecz Belgia — Holandia wygrała Holandia 11½ : 8½. Dr. Euwe i Landau osiągnęli po 1½ pkt. ze swymi przeciwnikami — O'Kelly i Dunkelblumem.

GOTEBORG. Bergquist 8½, H. Carlsson 6½, E. Larsson 5, Ekenberg 4.

KOPENHAGA. Mistrz Danii Norman-Hansen obronił tytuł w meczu z Chr. Paulsenem, wygrywając 2½ : 1½.

NEW YORK. Mecz między klubami „Marshall" i „Manhattan" wygrał pierwszy 11:5. Rezultaty (na pierwszych miejscach gracze klubu „Marshall"): R. Fine 1 — Kupchik 0; S. Rzeszewski 1 — I. Moskowitz 0; M. Hanauer ½ — I. Horowitz ½; F. Marshall 1 — A. Denker 0; Santasiere ½ — Wilman ½; Polland ½ — Cohen ½.

PARYŻ. Mistrzostwo miasta. Rossolimo 11½, Tartakower 10, Matweev 9½, Baratz 9, Cukierman i Hönlinger 7½, H. Grob, Monosson, Orbach i Tuczewicz 7, Snosko-Borowski 6½, Halberstadt 6, Prins 4, Romi 3, Sillans 2½.

PRAGA. W turnieju Kautsky'ego zwyciężył Zita 8½; dalej: Katetor 8. Ader i Skalicka 7½, Maximovici 6½.

WIEDEŃ. Mistrzostwo miasta zdobył H. Müller — 11 p. Becker i Keller po 9½.

OLIMPIADA W BUENOS AIRES. Podajemy za „El Ajedrez Americano" składy drużyn na olimpiadę:

FRANCJA: Alechin, Gromer, Betbeder, Raizman i Kahn.

ESTONIA: Keres, Smidt, Raud, Friedemann.

SZWECJA: Stahlberg, Stolz, Lundin, Danielsson.

ANGLIA: Alexander, Milner-Barry, Sergeant, Golombek, Thomas.

NIEMCY: Bogoliubow, Eliskases, Richter, Michel, Engels.

DANIA: Hage, Hansen, Enevoldsen, Sorensen, Janowski.

KANADA: Fox, Blumin, Morrison, Janowski.

BELGIA: Koltanowski, Purdy, Goldstein, Crowl.

DZIAŁ ZADAŃ

Dział oficjalny Koła Problemistów

LISTY PROSIMY ADRESOWAĆ:

Marian Wróbel Warszawa 1, Koszykowa 17.

Problemistyka polska w latach ubiegłych.

Każdego, ktokolwiek chciałby się zająć tak żmudną pracą, jak zbieranie materiałów historycznych o szachach w Polsce, uderzy dziwny zaiste fakt. Stwierdzi bowiem dużą tradycję gry, wyrównaną wysoką klasę zarówno mistrzów szachowych jak i problemistów, a z drugiej strony natrafi na wielkie ubóstwo literatury fachowej, nie mówiąc już historycznej. Trzeba stwierdzić jedno, że nie mamy ani jednego poważnego podręcznika gry szachowej, żadnego bardziej wyczerpującego studium o problemistyce. Nasza literatura periodyczna kuleje, pisma szachowe walczą z trudnościami finansowymi i obojętnością czytelników. Jedyną rolę informatorów spełniają działy szachowe.

A przecież gra w szachy cieszyła się w Polsce od najdawniejszych czasów wielką popularnością; wystarczy choćby wspomnieć o motywach szachowych w heraldyce o licznych legendach, jakie podają nasi heraldycy, jeśli wymienimy tylko Niesieckiego.

Prawdopodobnie powodem tej popularności był fakt, że szachy uznane były za grę rycerską i w dwornym ćwiczeniu, jak podaje Górnicki w „Dworzaninie", niepoślednie miały znaczenie. Triumfalnie weszły również szachy do poezji, gdy mistrz Jan z Czarnolasu w poemacie „Szachy" unieśmiertelnił grę królewską. O wiele większe znaczenie ma dla szachisty wiadomość o istnieniu pierwszego podręcznika gry szachowej z XVII wieku — wojewody poznańskiego Jana Ostroroga. Pierwszy zwrócił uwagę na ten zabytek Dr. Mieczysław Giergielewicz w ciekawym artykule, publikowanym w Świecie Szachowym (lipiec 1929 r.). Ten, na obcych wzorach skomponowany podręcznik świadczy, że nie były nam obce poważniejsze studia szachowe, że zagraniczna literatura, a przede wszystkim książki Damiana i Ruy Lopeza nie były w Polsce nieznane.

W odniesieniu do kompozycji trudno nam pochwalić się i takimi zdobyczami; wprawdzie Jan Ostroróg w swej rozprawie podaje również i zadania szachowe, ale są to rzeczy prymitywne i naogół pozbawione większej wartości. Dopiero w wieku XIX powstaje w Polsce żywszy ruch problemowy. Pojawiają się pierwsze działy szachowe: w Tygodniku Ilustrowanym (r. 1879) i Kurierze Warszawskim (r. 1886), wreszcie w roku 1898 pierwsze polskie pismo szachowe „Tygodnik Szachowy". Działy te początkowo wprowadziły jeden zwyczaj, wcale nie godny pochwały, drukowały bowiem zadania bez nazwisk autorów. Dlatego też nie jest wykluczone, że z tego powodu mogły zaginąć nieliczne przypuszczalnie kompozycje polskich autorów.

Z budzącym się ruchem problemowym są ściśle związane dwa nazwiska, którym ówczesna kompozycja wiele zawdzięcza, są to: Józef Żabiński i Oswald Jarosz (Dr. Ignacy Jaroszyński). Ci dwaj entuzjaści problemistyki stali się nauczycielami i propagatorami sztuki zadaniowej; historia ich prac i poczynań stanowi równocześnie historię pierwszego okresu problemistyki polskiej.

Zarówno Żabiński, jak i Jarosz byli zwolennikami szkoły czeskiej, żądali od młodych adeptów sztuki zadaniowej nietyle koncepcji, co umiejętności w posługiwaniu się techniką, przestrzegali ściśle nieskazitelnej konstrukcji, kładli nacisk na ekonomię i czystość obrazów matowych zarówno w dwuchodówce, jak i trzy chodówce. Wyrazem tych dążeń są z jednej strony trzy wielkie konkursy Kuriera Warszawskiego, urządzone staraniem Żabińskiego, jak również głębokie i pełne zrozumienia rady i uwagi, zawarte w działach zadaniowych „Tygodnika Szachowego". Ta ścisła dyscyplina, propagowana przez naszych teoretyków, wydała wkrótce owoce, szczególnie w dziale trzychodówek, gdzie mamy do zanotowania sporą ilość kompozycji, stojących na poziomie europejskim.

O ile Jarosz był przede wszystkim kompozytorem i mniej interesował się teorią, o tyle Żabiński był głównie teoretykiem. Dlatego to jego poglądy były bardziej bezkompromisowe, sam mało komponując mniejszą zwracał uwagę na praktyczną stronę zagadnienia, a odstępstw od przyjętych zasad nie tolerował. Jako redaktor działu szachowego „Kuriera Warszawskiego" drukował cykl artykułów teoretycznych, które później ukazały się w osobnej odbitce p.t. „Zasady teorii zadań—Warszawa 1892". Tak więc koroną tej przemyślanej działalności stał się ten zwarty traktat o problemistyce i jej celach, o estetyce zadań szkoły czeskiej; teoria ta nie była dziełem oryginalnym, było to tłumaczenie, a raczej przeróbka pracy słynnego podówczas kompozytora czeskiego J. Pospisila. Znaczenie tej metodycznej rozprawy było bardzo duże, jako pierwsze w języku polskim sformułowanie zasad estetycznych. I czy nie jest to dziwne, że właściwie do dnia dzisiejszego stanowi ona jedyny pełny zarys teorii problemistyki. Wprawdzie dzisiaj jest ta rozprawka przestarzała, zakres poruszonych zagadnień szczupły, odznacza się natomiast wielką prostotą i ścisłością oraz metodycznym grupowaniem materiału. Zresztą musi ona wystarczyć, skoro nowego pełnego opracowania zagadnień teoretycznych w języku polskim nie mamy.

Dr Jaroszyński sam rasowy twórca i wielki pedagog mniej był bezkompromisowy w swych poglądach, chociaż i on był wyznawcą czeskiej sztuki problemowej, ale jako ten, który praktycznie zetknął się z problemistyką, wiedział jak rozmaitymi drogami chodza piękno wsztuce i jak nieraz trudno schwycić je w tradycyjne nakazy teoretycznych powinności. Dlatego też nieraz w jego opiniach o dwuchodówce czuje się tę podświadomą niepewność, i jakże umotywowaną, czy tradycje czeskie są na dalszą metę do utrzymania w tym typie zadań. To sprawia, że jest on nam bliższy, a te wahania znalazły piękne i oryginalne odbicie w jego twórczości, o której szerzej pomówimy.

Nakoniec warto wspomnieć o wydaniu tłumaczenia podręcznika gry szachowej Dufresne'a, dokonanej przez Stępowskiego, która dała możność współpracy dwu naszym teoretykom. Otóż książka ta zawiera i część problemową, na który złożył się wspomniany traktat Żabińskiego, uzupełniony rozumowanymi rozwiązaniami zadań pióra Jarosza. W tej formie wywarła też ta rozprawka decydujący wpływ na przedwojenną kompozycję polską.

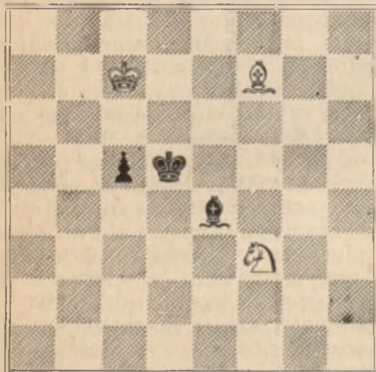
Z tych względów, ponieważ większość ówczesnych polskich zadań była skomponowana w myśl zaleceń Pospisila, nie od rzeczy będzie zapoznać się z założeniami szkoły czeskiej, która do dnia dzisiejszego ma wielu przedstawicieli i ogromny dorobek problemowy.

Istotą zadania szachowego jest kombinacja, przeprowadzona w myśl pewnych zasad, warunkujących piękno. Naczelnym postulatem tego piękna

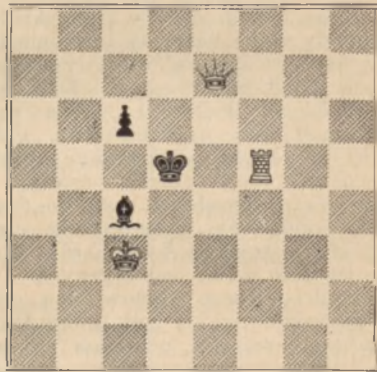
jest ekonomia białych sił, dążenie, by w głównych wariantach wszystkie białe figury brały udział: kombiancja winna kończyć się czystym i ekonomicznym matem, zwanym krótko wzorowym. Wzorowym matem będziemy więc nazywali taką siatkę matową, w której biorą udział wszystkie białe figury i to w ten sposób, by każde pole królewskie było tylko raz atakowane przez białą figurę, bądź też zajęte przez czarną. Wyjątek stanowi tylko biały król i białe piony, które mogą nie brać udziału w pozycji matowej.

Pospisil w swej rozprawie podaje następujący przykład mata wzorowego i mata nieczystego.

1.
mat wzorowy

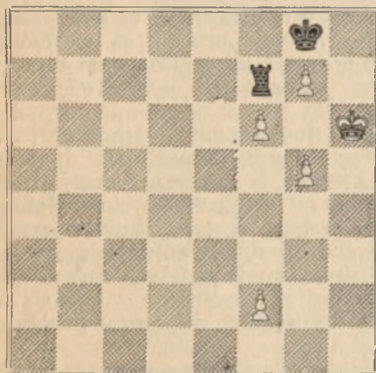
2.
mat nieczysty

(pola c4, c5, e5 dwa razy atakowane)

Następnie mistrz czeski żąda, by w kompozycji występował bodaj jeden mat wzorowy, przyczym, wedle niego, im więcej takich matów wzorowych jest w zadaniu, tym większą posiada ono wartość. Następnie porusza jeszcze autor szereg zagadnień, jak możliwa pozycja, czyli postulat, by każdą pozycję zadania można było wyprowadzić z partii, oraz zastanawia się nad typami kompozycji, wśród których wyróżnia zadania groźbowe i tempowe.

3.
Józef Żabiński
Tygodnik Szachowy 1898

Biały zaczyna i wygrywa.

Oczywiście z naszego punktu widzenia pogląd, że im więcej matów wzorowych tym lepsze zadania, ma już tylko historyczne znaczenie; obecnie kompozycja ogranicza się głównie do trzech wariantów, zakończonych wzorowym matem, dopuszcza natomiast do głosu czarne, których obrony bardzo często stanowią istotę kombinacji szachowej, czyli to co nazywamy ideową treścią kompozycji.

To dążenie do uzyskania jak największej ilości wzorowych matów

jest charakterystyczne dla zadań szkoły czeskiej z ostatnich 20 lat ubiegłego stulecia, a równocześnie i pierwszych polskich trzychodówek. Stąd brak w nich gry czarnej i głębokiej założonej strategii, zresztą przy analizie tych zadań podam szczegółową charakterystykę.

Znamienne jest to, że Żabiński przy całym wielkim wpływie na kompozycję sam tworzył bardzo rzadko, zajmując się głównie grą szachową. O skali jego analitycznego umysłu świadczy studium, które tu podaję.

Końcówkę tę można by nazwać jeszcze jednym przykładem na temat opozycji w walce król i pion przeciw królowi.

1) f2—f3! W dow. 2) g5—g6, W × g7. 3) f6—f7†, Kg8—f8. 4) Kh6—g5, Kf8—e7. 5) Kg5—h5, Ke7—f8. 6) Kh5—h6, Wg7 × f7. 7) g × f7, f7×f7. 8) Kh6—g5 i biały wygrywa. Wartość wstępu ocenimy dopiero wtedy, gdy przekonamy się, że po 1) f2—f4 czarny król zająłby opozycję i osiągnął nierozegraną. Przykład ten świadczy, że autor miał duże zrozumienie gry końcowej.

Ażeby sobie wyrobić właściwy obraz, czym był Żabiński jako szachista nadmienię tu, że był on długoletnim prezesem Warszawskiego Towarzystwa Zwolenników Gry Szachowej oraz I Prezesem Polskiego Związku Szachowego.

Oprócz tych dwu przedstawicieli, którzy tak wielki wpływ wywarli na naszą kompozycję, wspomnieć należy Jana Kleczyńskiego (ojca), redaktora działu szachowego w Tygodniku Ilustrowanym, Aleksandra Wagnera, który więcej interesował się partią, niż problemem, oraz Adama Żuk-Skarszewskiego, który wychowaniem „Szachisty Polskiego“ walnie przyczynił się do rozwoju polskiej sztuki problemowej.

Z żałobnej karty

W ostatnich czasach problemistyka poniosła duże straty, po śmierci wielkiego mistrza Ericha Brunnera, wielkiego znawcy nowo-niemieckiej szkoły, lista zmarłych entuzjastów kompozycji znowu się powiększyła. I tak zmarł pod koniec ubiegłego roku Karol Ruben, redaktor działu szachowego w National-tidende, znany z udziału w olimpiadach, grał w barwach Danii.

W Welington zmarł w sędziwym wieku lat 94 F. A. L. Kuskop, który ostatnich 45 lat komponował „na ślepo“ z powodu utraty wzroku. Był to największy kompozytor Nowej Zelandii. Opublikował około 400 zadań. Kilka jego prac, zamieścił Wallis w książce p. t. „777 Chess Miniatures“.

W lutym b. r. zmarł w Anglii w skutek udaru John Keeble w wieku lat 84. Z jego prac najbardziej znane było opracowanie zadań B. G. Laws‘a, wydane w zbiorze White‘a p. t. „An English Bohemian“. Prócz tego pozostawił wydany niepublikowany zbiór samomatów, zatytułowany „The Caduceus“. Skomponował około 400 zadań.

Dnia 7.V b.r. zmarł po ciężkiej chorobie prezes Międzynarodowego Związku Problemistów Dr. Edward Birgfeld, długoletni redaktor miesięcznika Die Schwalbe, poświęconego wyłącznie problemistyce. Należał on do największych znawców samomatów, zszczególnie zadań z grą przygotowaną. Kompozycjom tym poświęcił świetną książkę, wydaną pod tytułem „Fata Morgana“. Z zawodu był lekarzem. Podajemy dwie jego kompozycje z wcześniejszego okresu. Obie opracowują ten sam temat, który można by określić, jako walkę dwu figur w pozycji tempowej. Trudno w krótkiej wzmiance naświetlić ten ogrom prac, jaki wykonał Dr. Birgfeld, nadmienię tylko, że był on wielkim organizatorem życia problemowego w Niemczech i jednym z założycieli „Schwalbe“.

Holandii ubył znowu poważny kompozytor. E. J. van den Berg po długoletnich cierpieniach zmarł w 38 roku życia na gruźlicę. Z zawodu był prawnikiem. Przez lat 20 zmagał się z chorobą, której w końcu uległ. Był on entuzjastą szachów „bajkowych" i większość prac poświęcił tym kompozycjom. Prowadził dział zadań w tygodniku „De Schaak wereld".

Z szeregów gwardii angielskich problemistów ubył ceniony kompozytor dwuchodówek E. E. Westbury. Należał on do poważniejszych współpracowników „Good Companion". W tym czasie publikował najwięcej wartościowych zadań. Po wojnie ze względów zawodowych mniej poświęcał się problemistyce. Z ostatniego okresu jego twórczości podajemy dwie jego oryginalne kompozycje, które zalecają się rzetelnym pomysłem strategicznym. Zmarły liczył 58 lat.

Konkursy

Zwracamy uwagę naszych Czytelników na następujące konkursy zadaniowe, rozpisane na rok 1939.

Limburgsch Dagblad (Kwartalne 2†. 3† Samomaty). W każdej grupie nagroda. Adres: Dr. J. Selman, Oranjelaan 2, Kerkrade, Holandia.

Magazinet (roczny w 4 działach 2† (15 i 10 kr.) 3† (20 i 10) 3.4† (10 i 5 kr.) 4. Studia (10 kr.) Adres: K. A. K. Larsen, Gadewangsvej, Hileröd, Dania. Sędzia Larsen.

Tijdschrift v. Ned. Sch. 3† (12.50, 10. 7.50 Fl). Sędzia: Niemeijer i Ebben) 2† (10,7. 50 Fl). Sędzia: Kamstra i Eerkes 4 i wielochodówki (medale). Sędzia: Kok i Nanning, zadania bajkowe. Sędzia: Koers. Adres: W. F. Nanning, St. Gerarduslaan 15. Eindhowen, Holandia.

Vart Hem (Kwartalne 2†) nagrody 15 i 10 kr. Adres: F. Lindgren, Riddawägen 20, Lidingöl, Szwecja.

* * *

Magazinet 1938. 3† Sędzia K. A. K. Larsen wyróżnił następujące kompozycje: I nagr. Dr. E. Palkoska (nr. 36), II nagr. K. Erlin (nr. 36). Wzm. zaszcz. 1. L. Larsen, 2. M. Camorani. Zadań 27.

Dwuchodówki były lepiej obesłane, zadań 59 Sędzia Larsen przyznał nagrody w następnej kolejności I G. H. Drese (nr. 43) ,II J. J. Rietvelt (nr. 44) Wzm zaszcz.

1. J. P. Pedersen, 2. S.S. Lewmann, 3. Smith i Koldijk.

Arbeidermagazinet 1938/I. Sędzia Olsen rozstrzygnął konkurs następująco: I nagr. J. Scheel (nr. 38), II nagr. E. Plesnivy, III nagr. J. Wenda (nr. 39). Wzm. zaszcz.: 1. H. Odegard. 2. Kr. Nielsen. 3. M. Jacobsen.

Konkurs tematowy czasopisma **Tijdschrift v. Ned. Schaakbond** dał następujący wynik. I nagr. Rietvelt i AP. Eerkes (wspólna praca nr. 45), II nagr. J. J. Ebben Wzm. zaszczytne:

1. J. A. Swane, 2. Sjaerdema. 3) Grandstein, Sędziowie: C. de Rooy i H. Kamstra.

Skakbladet. 1937. Dwuchodówki I nagr. K. A. K. Larsen (nr. 47), II nagr. L. H. Persson (nr. 48). Wzm. zaszcz. F. O. Eriksson.

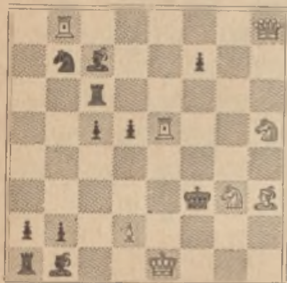
Przegląd Szachowy 1937. Na konkurs dziś już nieistniejącego miesięcznika lwowskiego nadesłano 33 prace. Sędzia J. Fux przyznał nagrody: I Dr. G. Cristoffanini nr. 49), II nagr. S. Boros Wzm. zaszcz. 1. E. Pape, 2. Boros. Pochwały: 1. W. May, 2. ex ae. S. Krelenbaum. W. Suchodolski.

Uwaga: w zadaniu nr. 20 O. Votruby brak jest czarnej wieży na h1.

W zad. Nr. 1 Hetman stoi na f5; w zad. Nr. 16 brak cz. piona a2.

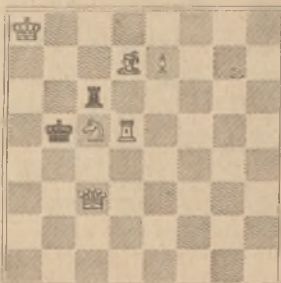
Przedruki

23. J. A. Rusek, Komorowice
pośw. M. Wróblowi
(Oryginalne)

Samomat w 2 pasunięciach

35. J. A. Rusek, Komorowice
pośw. T. Czarneckiemu
(Oryginalne)

Samomat w 3 posunięciach

36. Dr. E. Palkoska
I nagr. Magazinet 1938

Mat w 3 posunięciach

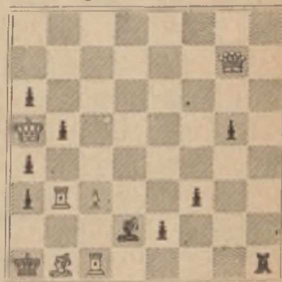
37. K. Erlin
II nagr. Magazinet 1938

38. J. Scheel
I nagr. Arbeidermag. 1938

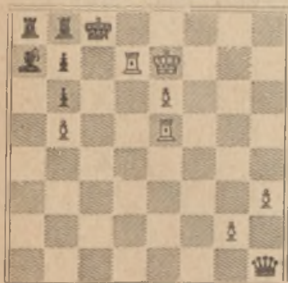

39. J. Wenda
III nagr. Arbeidermag. 1938

Mat w 3 posunięciach

40. W. Holzhausen
D. Wochenschach 1904

Mat w 4 posunięciach

41. Dr. E. Birgfeld
Sammler 1918
pośw. F. Sackmannowi

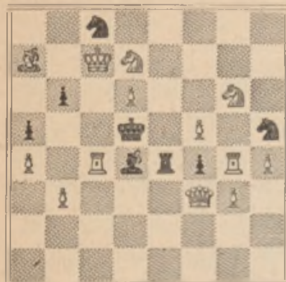
Mat w 4 posunięciach

42. Dr. E. Birgfeld
D. Wochenschach 1920
pośw. W. Holzhausenowi

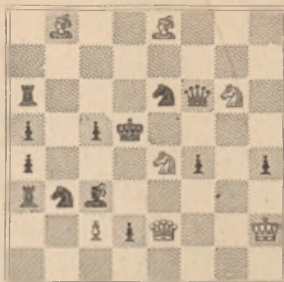

Samomat w 5 posunięciach

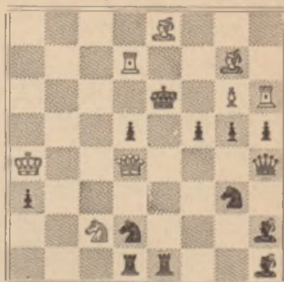
43. G. H. Drese
I nagr. Magazinet 1938

44. J. J. Rietvelt
II nagr. Magazinet 1938

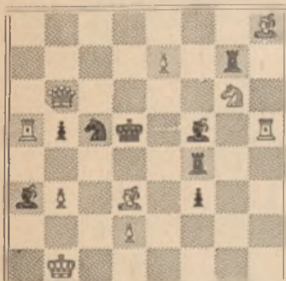

45. Rietvelt i Eerkes
I nagr. temat. turn.
Tijdschrift 1938

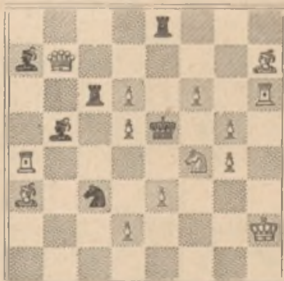

Mat w 2 posunięciach

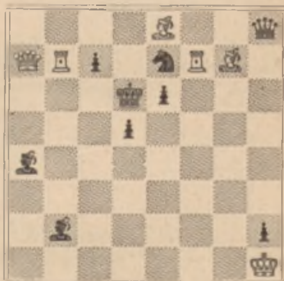
46. J. J. Ebben
II nagr. temat. turn.
Tijdschrift 1938

47. K. A. K. Larsen
I nagr. Skakbladet 1937

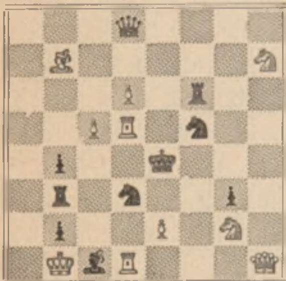

48. L. H. Persson
II nagr. Skakbladet 1937

Mat w 2 posunięciach

49. G. Cristoffanini
I nagr. Przegląd Szachowy 1937

50. E. E. Westbury
I nagr. L'Italia Scacch. 1924

51. E. E. Westbury
I nagr. The Puzzler 1933/34

Mat w 2 posunięciach

Zakłady Graficzne „Polska Zjednoczona" Warszawa, Nowolipie 2. Telefon 11 40-45

ODPOWIEDZI REDAKCJI

WPan J. Pleciński. Wszystkie Wydawnictwa szachowe, omawiane na naszych łamach, można otrzymać za pośrednictwem administracji naszego pisma „Księga Jubileuszowa Ł. T. Z. G. Sz." kosztuje zł. 8.50 (wraz z przesyłką). Książkę wysyłamy po otrzymaniu wpłaty na PKO (konto 20905).

Koło Młodych, Włochy. Zasyłamy szczere życzenia jak najpomyślniejszego rozwoju! Czekamy na dalsze wiadomości.

WP. F. Łojek. Wiadomość o nie wzięciu udziału przez Polskę w Olimpiadzie podaliśmy na podstawie informacji członków Zarządu PZSz. Decyzja pozytywna zapadła w ostatniej niemal chwili.

Uwaga! — P. P. Problemiści i miłośnicy zadań — Uwaga!

We wrześniu r. b. ukaże się zbiór

150 kompozycji Mariana Wróbla

p. t.

„Poszukiwania i pomysły"

Cena 3.— zł., z przesyłką pocztową 3.40 zł.

Będzie to wybór zadań znakomitego naszego kompozytora z dokładnymi komentarzami oraz artykułami o tematyce zadaniowej.

Ze względu na szczupły nakład reflektujący zechcą zgłaszać zamówienia do Redakcji „Szachów".

Wszelkie wydawnictwa i druki szachowe wysyłamy po otrzymaniu należności (konto P. K. O. nr 20905).